

ötkoronás kivétek sorakoznak benne. Bélyeggyűjteményét adja el, forgót gyárt, kenyeret árul az Emkében, csomagot cipel a csarnokból. Körzöre gyűjt, meg beiratkozásra: az első polgáriba készül. De amikor összegyűlik néhány korona, mindig újra kiveszi: odaadja a mamának, s előlről kezdi a gyűjtést.

Dúl az első világháború.

5.

(„Anyám már betegeskedt, méhdaganata támadt, s én magam jelentkeztem a Gyermekvédő Ligánál — így rövid időre Monorra kerültem.”)

Egy városházi gyermekvédelmi tisztviselő levele Monorra: „Kérek részletes jelentést, hogy József Attila és Eszter gyermekek miért érkeztek vissza. Hallom, hogy a gyermekek éheztek és süroltak, azonkívül a gyereket, aki a gymnasium 2. osztályában kitűnő tanuló volt, nem a polgári iskolába volt beiratva, pedig azért küldtük ki, hanem az 5. elemibe.” Majd egy későbbi hivatalos levél, ugyancsak Monorra: „... Legyen szíves Schüller-né ö nagysága jószágát igénybe venni, és törekedni, hogy ezen kiváló képességű, szorgalmas, tehetséges gyermek számára helyet találjon, ahol a polgári iskolát végezhetné...”

6.

(„Közben — öt elemi elvégzése után — polgári iskolába jártam.”)

Girbe-gurba gyereketűk:

„De szeretnék gazdag lenni — Egyszer libasültet enni...” Mellette fénykép egy Ferenc téri bérkaszárnnyáról. Ebben a házban írta meg első versét a 11 éves József Attila.

S aztán egy mosolygós, mégis szomorú kép. A mama, selyemkendőben, mellette kamaszfia, tirolinadrágban és Etus lánya. A nászútjáról hazaérkező Jolán csinálta a fényképet az udvaron, ajándékaiba öltöztetve családját. Ez volt a mama utolsó derús napja. Utána öltöztetve vitték fel a lakásba, s többet fel sem kelt a betegágyból...

7.

„... Árultam forgót, kenyeret és könyvet — Ujságot, verset, mikor mi volt könnyebb” — összegezi a fájdalmas leltárt élete végén. Ide nyúlik vissza minden, a gyerekkorba, a Gát utcába, ahol ma, a költészet napján, s a költő születésnapján emlékkiállítás nyit meg Attila egykori mestere: Kassák Lajos.

Fencsik Flóra